

Európa Budapesten

Bethlenfalvy Ádám

Novemberben a Magyar Drámapedagógiai Társaság meghívására a Színház-Dráma-Neveléssel párhuzamosan Budapesten tanácskoztak az IDEA⁴ európai tagszervezeteinek képviselői.

A világszervezet öt kontinens drámapedagógiával, színházi neveléssel és színjátszással foglalkozó szervezeteit fogja össze, képviseli nemzetközi szinten. A földrajzi távolságok és a tagszervezetek tevékenységének különbözősége miatt az IDEA tagjai fontosnak tartották, hogy erősödjenek a regionális kapcsolatok, élénkebb együttműködés legyen egy-egy kontinens országai között.

Ezzel a szándékkal hívta össze 2006-ban az európai tagokat Frankfurtba a német iskolai színjátszással foglalkozó szervezet, a BVTS (náluk a színjátszás választható tantárgyként szerepel a tantárgyak között), és azóta önálló hálózatként működnek együtt az európai tagok az IDEA-n belül.

2007-ben Viterbóban volt egy meglehetősen „utolsó pillanatban” szervezett tanácskozás, erről olyan későn érkezett információ, hogy személyesen nem, csak leírt, elküldött javaslatok formájában tudtuk képviseltetni magunkat. A 2008-as dániai tanácskozáson ketten (Kaposi László és Bethlenfalvy Ádám) képviselték az MDPT-t. Itt a hálózat szervezőbizottságába választották egyesületünk nemzetközi ügyekkel foglalkozó küldöttét, és pozitívan reagáltak a résztvevők a 2009-es tanácskozás megrendezésére tett ajánlatainkra.

A Kerekasztal Színházi Nevelési Központ Csontketerc című foglalkozása az IDEA Europe tanácskozás résztvevőinek. Budapest, Marczibányi Téri Művelődési Központ, 2009. november 13. Kaposi László felvétele

A 2009-es budapesti tanácskozás sikerét már az is jelezte, hogy meglehetősen sokan képviseltették magukat, tizenhat ország 28 küldötte vett részt a november 12-én, csütörtök délután kezdődő és 15-én, vasárnap délben záródó összejeövetelen. Szervezőként három fontos cél megvalósítását tűztük ki célul. Az

⁴ International Drama/Theatre and Education Association (Nemzetközi Drámapedagógiai és Színházi Nevelési Társaság)

egyik a magyarországi – nemzetközi összehasonlításban is meglehetősen színes és erős – drámapedagógiai helyzetkép bemutatása, a másik a termékeny tanácskozás kereteinek megteremtése, amelyből konkrét projektek, együttműködések születnek. A harmadik pedig az volt, hogy a magyar drámapedagógusok is képet kaphassanak arról, hogy a szakterületükön mi is történik Európában. Ez utóbbi célunk a szombati nap során rendezett nemzetközi fórum keretében valósult meg, ahol minden országból egy-egy ember öt percben beszámolt egy olyan projektről, tevékenységről, amely szerinte fontos eredménye az általa képviselt szervezetnek. Ez a része a programnak nyilvános volt – a továbbiakban arról számolnék be, hogy mi történt a zárt ajtók mögött.

Ezeknek a tanácskozásoknak az a veszélye, hogy leginkább formai dolgokról, ügyvitelről folyik a beszélgetés, és kevés tartalmi döntés születik. Ennek elkerülése végett a szervező bizottság igyekezett a korábban megállapított szabályokat időben közzétenni, a napirendhez hozzászólásokat, véleményeket gyűjteni. A tanácskozás főbb programpontjai, döntései:

- A résztvevők bemutatkozása: több olyan országból érkeztek idén a tanácskozásra, amelynek szervezetei eddig nem voltak aktívak az európai hálózatba. Csehország, Törökország és Írország drámapedagógiai társasága eddig nem jött el a hálózat tanácskozására, mellettük itt voltak még küldöttek Angliából, Boszniából, Finnországból, Franciaországból, Görögországból, Hollandiából, Horvátországból, Izlandról, Németországból, Norvégiából, Svédországból, Szerbiából és természetesen Magyarországról. A szervezetek a program elején mutatták be azokat a projektjeiket, amelyekre az IDEA Europe logóját, eszmei támogatását kérték.
- Fontos programpont volt a jövőbeni lehetséges projektek megbeszélése. A konkrét javaslatok mellett – az MDPT két ilyenrel is előállt: az egyik három téma kapcsán nézné meg, hogy milyen megoldásokat alkalmaznának különböző országok drámatanárai, míg a másik egy európai színházi nevelési tanácskozás összehozását célozná meg – feltérképeztük azokat a szakmai területeket, amelyek érdeklik a különböző szervezetek. Ez azért is bizonyult hasznos tevékenységnek, mert kiderült, hogy milyen sokféle lehetőség vár megvalósításra, egy hasznos adatbázis alakulhat ki, amelyből a jövőben könnyebben kereshetnek partnert maguknak a hálózat tagjai.
- Fontos kérdés volt az Európai Unió különböző szerveivel, a különböző területek civil szervezeteit összefogó platformokkal való kapcsolat. Egyértelműnek tűnik: annak érdekében, hogy a drámapedagógia nagyobb elismertséget szerezzen, és több forrás irányuljon erre a területre, fontos képviselnünk magunkat és felszólalnunk a különböző fórumokon. A különböző lobbik miatt még így sem biztos, hogy látható eredménye lesz a fellépésnek. Az ára azonban egyértelmű problémát jelent: nincs olyan forrás, amiből fedezni lehetne küldötteink költségét, az eddig ezeket vállaló szervezetek (a brit és a holland non-profit szervezet) nem bírják tovább finanszírozni.
- Szóba került a többi kontinens hálózatával fenntartott kapcsolat, és az IDEA tagjai közötti kommunikáció nehézsége. Többen hangoztatták: figyelniük kell arra, hogy az európai hálózat hatékonyabb működése ne szorítsa ki a szélesebb körű nemzetközi együttműködést.
- A jövőre Braziliában megrendezésre kerülő kongresszusról az oda kijutó szerencsések naplók segítségével tájékoztatják azokat, akik otthon maradnak. Ez azért is hasznos, mert olyan mennyiségű program lesz a kongresszuson, hogy azt képtelenség néhány embernek átfognia.
- 2013-ban Franciaország rendezi a világkongresszust. A tanácskozáson hárman is képviselték a francia szervezetet. A francia küldöttek jelezték, hogy szeretnék, ha a színház és a nevelés kapcsolatának nem csak a francia modellje jelenne meg ezen a konferencián, hanem tere lenne más megközelítéseknek is. Nekünk is tudatosan kell készülnünk erre az eseményre, hiszen az egy fontos lehetőség, hogy széles körben ismertté váljanak a magyar drámapedagógia értékei.
- A hálózat eddigi szervező bizottsága egy újabb évre bizalmat kapott. Az év közben inaktív olasz bizottsági tag visszalépett, és helyette a szerb CEDEUM képviselőjét választották a szervezők közé a résztvevők. A következő tanácskozás megszervezésére többen is jelentkeztek. Az írásban beérkező ajánlatok közül a hálózat tagjai fognak választani a következő hónapokban.

Fontos volt számunkra, hogy a hozzánk látogatók a rendelkezésükre álló rövid időben minél szélesebb körben nyerhessenek betekintést a magyar drámapedagógia aktuális helyzetébe, azon belül értékeibe. Az első estén a Kerekasztal saját élményű, angol nyelvű színházi nevelési foglalkozásán vehettek részt, másnap az idei Weöres Sándor Színjátszó Fesztivál legjobb előadásai közül láthattak néhányat, végül pedig drámaórákat láthattak, különböző korosztályokkal.

Az értékelő lapok és az azóta érkezett egyéb visszajelzések alapján a tanácskozás egyértelműen sikeresnek tekinthető. Egyetlen dolgot hiányoltak néhányan, azt, hogy nem volt idejük városnézésre. Ezt a kritikát

nyugodt lelkiismerettel tudomásul vesszük, és reméljük, hogy vendégeinknek lesz kedve máskor is visszajönni hazánkba.

A tanácskozás ránk eső költségeit a Nemzeti Civil Alaptól elnyert pályázati pénzből tudtuk fedezni.

A színházi nevelésről a színészképzés kapcsán

Kaposi József

A Magyar Színházi Társaság (elnök: Csizmadia Tibor) 2009-ben egyik feladataként azt jelölte meg, hogy – a korábban jóváhagyott előadó-művészeti törvénnyel összefüggésben – áttekinti a felső- és középszintű színészképzés helyzetét. A témában két írásos anyag született: az egyik a MASZK elnöksége által készített, a másik pedig az alábbiakban közölt.

1. Kiindulópont

A színészképzést nem lehet – és nem is érdemes – csak önmagában vizsgálni, összefüggésbe kell hozni mindazokkal a társadalmi, kulturális, oktatási és gazdasági folyamatokkal, amelyek a jelenünket meghatározzák. A téma elemzése szempontjából kiemelten fontos alapelvek:

- a) A jelenlegi alkotmányos keretek mind a szabad iskolaalapítást, mind a szabad iskolaválasztást biztosítják az állampolgároknak, továbbá a modern, jóléti (szolgáltató) állam az iskolarendszerű közoktatás és felsőoktatás területén mind szélesebb társadalmi csoportok számára biztosít hozzáférést. A folyamat háttérét többek között a demokratikus elvek gyakorlati alkalmazása, a méltányosság érvényesítésének szándéka, valamint a munka világának újabb és újabb kihívásai adják. Mind általánosabb jelenséggé válik egyéni és közösségi szinten is az élethosszig való tanulás szükségessége.
- b) A tanulás (szakmai képzés) egyre kevésbé csak egy szakterület speciális fogásainak elsajátítását jelenti, hanem olyan kompetenciák (problémamegoldás, kooperativitás, tervezés, koordinálás stb.) és attitűdök (pl. kíváncsiság, meglegedettség, öröm) kialakítását, fejlesztését is, amelyek az egyén számára további „tudások” feltételeiként funkcionálnak. Az új tudásemelvények szerint legfontosabb a tanulásnak mint tevékenységnek az elsajátítása, hiszen ennek van a legnagyobb transzfer hatása a személyiség egészére.
- c) Az állam által támogatott iskolarendszerű oktatás a tudáshoz való széleskörű – anyagi és kulturális javaktól nem függő – hozzáférés egyik legfontosabb garanciális eleme, miközben az egyének oldaláról nélkülözhetetlen szocializációs terepként is értelmezhető, hiszen pl. az együttműködési készség, tolerancia, empátia, szolidaritás ebben a tanulási közegben ismerhető meg és gyakorolható.
- d) Az oktatásügyi kiadások fokozatos növekedésével, valamint a tudásgazdaság kiépülésével párhuzamosan mind fontosabbá vált minden ország számára a közoktatás hatékonysági és eredményességi indikátorainak vizsgálata. E kihívásra számos ország azzal válaszolt, hogy az akkreditációs eljárásokba mind több minősítési garanciát épített be, továbbá a folyamatok ellenőrzésére ismétlődő mérési rendszereket vezetett be, illetve új funkciókkal ruházta fel, különösen a tanulmányokat záró vizsgákat.
- e) Az oktatás tömegesedése, a változó munkaerőpiaci viszonyok egyre kevésbé teszik értelmezhetővé és szükségessé az egyéni oktatási utak (központi) korlátozását, valamint a végzettséghez kötött elhelyezkedési garancia biztosítását, mivel egy munkavállaló élete során többször is „átképezendővé” válik, így bármilyen, az iskoláztatás során megtanult ismeret, elsajátított képesség rövid vagy hosszútávon éppúgy hasznosulhat, miként elavulhat.
- f) Demokratikus és plurális viszonyok között a színházba járás (és a színházcsinálás) nem kiemelt ideológiai és propagandisztikus állami feladat – miként a diktatúrák többségében –, hanem, jobb esetben a kollektív kulturális kánon és értékek (normák) átadásának színtereként (művészszínház), vagy a tömegszórakoztatás egyik formájaként (üzleti színház) funkcionál.
- g) Fel kell a színházművészetnek készülni arra az időszakra is, amikor nem az iskolák (tanárok) belső kényszerből adódó, vagy kötelező közönségszervezése lesz a domináns, hanem azoknak a rétegeknek a színházba járási szokásai, amelyeket a köz- és felsőoktatási intézmények kinevelnek.